

การพัฒนาเศรษฐกิจและการจัดการนโยบายเศรษฐกิจ
มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน
The Economic Development and the Economic Policy
Management Yunnan Province, the People's Republic of China

อังคณา พัยคเพศ¹, สำเนียง มณีฉาย²

Angkhana Phayakpet¹, Samneang Maneechai²

มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์¹

Walailak University, Thailand¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา²

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand²

Email: Angkhanaphayakpet@gmail.com¹

Received: 2021-06-04; Revised: 2021-06-26; Accepted: 2021-06-28

บทคัดย่อ

ยุทธศาสตร์และเศรษฐกิจของมณฑลยูนนาน สาธารณรัฐประชาชนจีน ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในอนาคต โดยมณฑลยูนนานจะกลายเป็นศูนย์กลางทางการค้าระหว่างประเทศบนพื้นฐานของความร่วมมือจีน-อาเซียน ควบคู่ไปกับทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวที่ยังมีความอุดมสมบูรณ์ของมณฑลยูนนาน จะเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการเติบโตระหว่างประเทศรอบใหม่ของจีนทั้งในด้านประชากร โลจิสติกส์ และพลังงาน มณฑลยูนนานได้รับการส่งเสริมให้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระเบียงเศรษฐกิจจีน-ลาว ผ่านทั้งพื้นฐานทางนโยบายระดับชาติและการออกแผนดำเนินงานในระดับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรัฐบาลจีนที่ประสงค์ให้ระเบียงเศรษฐกิจสายนี้เป็นโอกาสในการยกระดับการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของประเทศ โดยตรงผ่านการสร้างความเชื่อมโยงในทุกมิติกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งนำร่องโดยโครงการทางกายภาพที่โดดเด่น ได้แก่ รถไฟจีน-ลาว และวางแผนขยายไปยังด้านอื่น ๆ

คำสำคัญ: การพัฒนาเศรษฐกิจ, การจัดการนโยบายเศรษฐกิจ, มณฑลยูนนาน

Abstract

The strategy and economy of Yunnan Province, the People's Republic of China has influenced future development, Yunnan Province will become an international trade center based on China-ASEAN Cooperation. Along with Yunnan's abundant tourism resources, it will be a key driver of China's new international growth in population, logistics, and energy. Yunnan

Province has been promoted to play an important role in driving the China-Laos Economic Corridor through both national policy fundamentals and local operation plans. This is in line with the Chinese government's aim to make this economic corridor an opportunity to directly enhance the development of the western region of the country through building all-dimensional links with neighboring countries. It is piloted by outstanding physical projects including the China-Laos Railway and plans to expand to other areas.

Keywords: The Economic Development, The Economic Policy Management, Yunnan Province

บทนำ

มณฑลยูนนานอยู่ในฝั่งตะวันตกของจีนที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล แต่มีพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้านหลายประเทศทั้งเมียนมา ลาว และเวียดนาม จึงเป็นหนึ่งในมณฑลที่อยู่บนเส้นทางสายไหมตามยุทธศาสตร์ One Belt One Road และเป็นประตูในการเชื่อมสู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ ซึ่งในปี 2560 นโยบายของมณฑลยูนนานจะมุ่งเน้น 10 ด้าน คือ 1) ปฏิรูปโครงสร้างด้านอุปทาน 2) แก้ปัญหาภาคอุตสาหกรรมเพื่อพัฒนาภาคเศรษฐกิจจริง (Real Sector) 3) ส่งเสริมการปฏิรูปโครงสร้างด้านเกษตรกรรม และยกระดับการเกษตรแบบทันสมัย 4) แก้ปัญหาความยากจนในพื้นที่ชนบท 5) ส่งเสริมการก่อสร้างโดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 6) เร่งพัฒนารูปแบบเมืองใหม่เพื่อขยายความเป็นเมือง 7) ปฏิรูปและส่งเสริมให้มินวัตกรรมการใหม่ ๆ 8) อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันระหว่างสิ่งมีชีวิตและสิ่งแวดล้อม 9) เพิ่มประสิทธิภาพการบริการสาธารณะพื้นฐานและปรับปรุงคุณภาพชีวิตประชาชน และ 10) เสริมสร้างความเข้มแข็งของการปกครองโดยรวม และสร้างความพึงพอใจของประชาชนต่อภาครัฐ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2560)

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ตีความจากสถิติกำไรของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมและระบุว่า ในปี 2562 การเผชิญกับสถานการณ์ที่ซับซ้อนในด้านความเสี่ยงที่มากขึ้นและความท้าทายทั้งในประเทศและต่างประเทศ หน่วยงานที่ดูแลรับผิดชอบด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมแนวหน้าทั่วประเทศได้ดำเนินการตามแผนนโยบายของคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งรัฐ โดยมุ่งเน้นไปที่การปฏิรูปโครงสร้างด้านอุปทาน การปรับยอดขยายภาคอุตสาหกรรมให้เติบโตขึ้น และการปรับปรุงผลกำไรเชิงโครงสร้าง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากผลกระทบจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความต้องการในตลาดมีไม่เพียงพอ ราคาสินค้าอุตสาหกรรมลดลงและต้นทุนเพิ่มขึ้น ทำให้ผลกำไรของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมลดลง (Xinhuanet, 2020) จีนได้รับการต่อยอดมาอย่างต่อเนื่องทั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจีน ฉบับที่ 13 (ปี 2559-2563) และล่าสุดเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2563 รัฐบาลจีนได้ออก “ความเห็นชี้แนะว่าด้วยการยกระดับการพัฒนาภาคตะวันตกในยุคใหม่” (A Guideline on Advancing the Development of Western Regions in New Era) เพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์ “มุ่งสู่ตะวันตกในยุคใหม่” ที่มีคุณภาพสูงและมีความสมดุล โดยนอกจากแนวทางการพัฒนาทั่วไปที่ยุทธศาสตร์ฉบับนี้กำหนดเป็นพื้นฐานสำหรับพื้นที่ทั้ง 12 แห่ง เช่น การพัฒนาระบบนิเวศ การยกระดับการเปิดกว้างสู่ภายนอก การสร้างสังคมอยู่ดีกินดีอย่างรอบด้าน และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการประกอบธุรกิจ

แล้ว สำหรับมณฑลยูนนานยังได้รับการกำหนดให้มีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา BRI กับภูมิภาค ลุ่มแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง ตลอดจนการกำหนดให้นครคุนหมิงซึ่งเป็น “เมืองเอกของมณฑลชานซีแดน” เป็น “ผู้ค้ำจุนความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาค” ซึ่งนับเป็นพื้นฐานทางนโยบายในระดับชาติที่ ส่งเสริมบทบาทของมณฑลยูนนานในโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ลาวอย่างชัดเจน

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาในแง่ขนาดเศรษฐกิจของจีนก็อาจยากที่จะหลีกเลี่ยงการพิจารณาข้อเท็จจริงที่ว่า ประเทศโดยรอบในภูมิภาคที่อยู่ในเป้าหมายทางยุทธศาสตร์ BRI ของจีน ล้วนมีขนาดเศรษฐกิจและความสามารถทางการแข่งขันในระดับที่ด้อยกว่าจีนเกือบทั้งหมด ซึ่งในกรณีของประเทศลาวก็มีลักษณะนี้ เช่นเดียวกัน และแม้ระเบียงเศรษฐกิจจีน-ลาวจะสร้างความก้าวหน้าและโอกาสทางเศรษฐกิจให้กับลาว อย่างมหาศาล แต่เมื่อพิจารณาอย่างรอบด้านแล้วก็จะพบว่า อำนาจการต่อรองของจีนกับลาวในการดำเนิน โครงการดังกล่าวเป็นไปอย่างไม่เท่าเทียมกัน อีกทั้งระเบียงเศรษฐกิจสายนี้ก็เป็นโอกาสของจีนในการสร้าง บทบาทเป็น “ผู้กำหนดแนวโน้ม” (Trendsetter) ในภูมิภาค ซึ่งย่อมเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับ ความริเริ่ม BRI รวมถึงการเป็น “ผู้ค้ำจุนความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาค” ของมณฑลยูนนาน ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันตกในยุคใหม่ของจีน (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีนสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, 2020)

จากสาเหตุที่กล่าวมาข้างต้น และจากการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนาเกิดขึ้นอย่างกะทันหัน และมีการแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว ซ้อนทับกับช่วงเวลาเทศกาลตรุษจีน ทำให้เกิดผลกระทบในระยะสั้น อย่างชัดเจน เนื่องจากประเทศจีนมีประสบการณ์ของการดำเนินงานทางเศรษฐกิจและตลาดในช่วงที่เกิดโรค ชาร์สในปี 2546 รวมถึงมาตรการป้องกันและรักษาที่ได้รับการยอมรับจากองค์การอนามัยโลก (WHO) โดยผลกระทบต่อเศรษฐกิจและตลาดทุนในครั้งนี้อาจจำกัดให้อยู่ในครั้งแรกของปี 2563 ซึ่งผลกระทบส่วนใหญ่ จะถูกจำกัดอยู่อุตสาหกรรมที่สาม มีผลกระทบทันทีทำให้อัตราการเติบโตของ GDP ในปี 2563 ที่แท้จริงลดลง ประมาณ 0.5% ซึ่งตลอดทั้งปี 2563 ความขัดแย้งทางการค้ามีแนวโน้มจะผ่อนคลายลง และอุตสาหกรรม การผลิตจะยังคงเป็นเสาหลักในการพัฒนาประเทศต่อไป ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนา เศรษฐกิจและการจัดการนโยบายเศรษฐกิจ เขตปกครองตนเองสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน สาธารณรัฐ ประชาชนจีน

เนื้อหา

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ของสาธารณรัฐประชาชนจีน (ปี 2559-2563)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้เริ่มต้นขึ้นเมื่อปี 2496 ในสมัย ของเหมาเจ๋อตงซึ่งเป็นผู้นำรุ่นแรกของสาธารณรัฐประชาชนจีนโดยได้ยึดถือรูปแบบการพัฒนามาจากแบบแผน ของสหภาพโซเวียตในยุคหนึ่งซึ่งเน้นการวางแผนจากส่วนกลางโดยอาจแบ่งออกเป็น 2 ช่วงช่วงแรกเป็นช่วงก่อน การเปิดประเทศและการปฏิรูปเศรษฐกิจ (2496 – 2521) ได้แก่แผนฯ ฉบับที่ 1 (2496 – 2500) ถึงแผนฯ ฉบับที่ 4 (2514-2518) โดยเน้นแก้ปัญหาความอดอยากของประชาชนช่วงที่ 2 เป็นช่วงหลังการเปิดประเทศ

และการปฏิรูปเศรษฐกิจ (2521-ปัจจุบัน) ได้แก่แผนฯ ฉบับที่ 5 (2519-2523) เป็นต้นไปเน้นการเยียวยาและปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจรวมทั้งการประกาศนโยบายปฏิรูปเศรษฐกิจและการเปิดประเทศ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ของสาธารณรัฐประชาชนจีน มีความสำคัญกับจีนค่อนข้างมากเนื่องจากสมาชิกผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์จีนได้กำหนดให้ประเทศจีนเป็นสังคมกินดีอยู่ดี (a well-off society) ภายในปี 2563 ซึ่งแผนนี้จะเป็นแผน 5 ปีสุดท้ายก่อนครบกำหนดนอกจากนี้แผนฯฉบับนี้ยังเป็นที่จับตามองเนื่องจากเป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับแรกที่ถูกร่างในสมัยของประธานาธิบดีสีจิ้นผิง (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, 2562)

ในช่วงการดำเนินแผนฯ 13 จีนจะเผชิญกับสถานะการเติบโตชะลอตัวลงเชิงโครงสร้าง (Structural Slowdown) ในระยะกลางและระยะยาวผลจากการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจจีนในหลายปีที่ผ่านมาส่งผลให้จีนเผชิญกับการขยายตัวของอุตสาหกรรมการก่อสร้างที่มากเกินไปจนอุปสงค์ปริมาณการก่อสร้างจากรัฐบาลท้องถิ่นที่สูงและขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมอีกทั้งค่าแรงที่สูงขึ้นตั้งนั้นเป้าหมายของจีนไม่ได้อยู่ที่การเติบโตทางเศรษฐกิจอีกต่อไปแต่อยู่ที่การปรับโครงสร้างการเติบโตและปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจตั้งนั้นแผนฯ 13 จะเน้นการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจีน

แผนฯ 13 อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของคณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติจีนร่างโดยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภาครัฐและเอกชนรวม 52 คนซึ่งคาดว่าจะร่างฉบับแรกจะแล้วเสร็จในเดือนตุลาคม 2558 และจะได้รับการเห็นชอบในการประชุมสภาประชาชนแห่งชาติในเดือนมีนาคม 2559 ก่อนจะประกาศเผยแพร่แก่สาธารณชนต่อไป

นโยบายการพัฒนาหลัก 10 ด้านประกอบด้วย

- 1.การรักษาการเติบโตทางเศรษฐกิจ
- 2.การเปลี่ยนแปลงรูปแบบ
- 3.การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ
- 4.การส่งเสริมนวัตกรรม
- 5.การส่งเสริมการเกษตรยุคใหม่
- 6.การปฏิวัติกลไกและระบบ
- 7.การพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลและสอดคล้องกัน
- 8.การเสริมสร้างอารยธรรมทางระบบนิเวศ (ecological civilization)
- 9.การพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน
- 10.การบรรเทาความยากจน

นอกจากนี้แผนฯ 13 ยังมีนโยบาย “การพัฒนาห้าด้านพร้อมกัน” ได้แก่ 1) การวิจัยอุตสาหกรรมรูปแบบใหม่เชิงลึก 2) การพัฒนาสู่สังคมเมือง (urbanization) 3) การพัฒนาสารสนเทศ 4) การพัฒนาการเกษตรยุคใหม่และ 5) การพัฒนาสิ่งแวดล้อมร่วมกับการดำเนินนโยบาย “รอบด้านสี่ด้าน” ได้แก่ 1) การสร้างสังคมกินดีอยู่ดีรอบด้าน 2) การปฏิรูปเชิงลึกรอบด้าน 3) การเคร่งครัดในการปกครองพรรครอบด้านและ 4) การใช้กฎหมายรักษาประเทศรอบด้าน

เป็นที่คาดการณ์กันว่าแผนฯ ฉบับที่ 13 จะทำให้ GDP ของจีนขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 และจะส่งผลต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญเนื่องจากการกำหนดความสัมพันธ์และบทบาทของภาครัฐ

กับกลไกตลาดอย่างเหมาะสมเพื่อให้กลไกตลาดมีบทบาทสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรซึ่งจะทำให้เงินขยับไปอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกับประเทศที่มีรายได้สูงอย่างไรก็ดีเนื่องจากที่ผ่านมาพบว่ายังคงมีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระหว่างประชาชนค่อนข้างมากแผนฯ 13 จะมีนโยบายการกระจายรายได้และให้ความสำคัญกับเรื่องอาหารและคุณภาพอาหารนอกจากนี้ตัวชี้วัดใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของประชาชนและการเพิ่มมาตรการด้านการรักษาระบบนิเวศน์และสิ่งแวดล้อมก็เป็นประเด็นสำคัญที่จะถูกนำมาบรรจุรวมไว้ในแผนฯ 13 ด้วยสำหรับเป้าหมาย 4 เป้าหมายที่มีการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 12 ได้แก่การใช้พลังงานอย่างประหยัดและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมปริมาณการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์โครงสร้างการใช้พลังงานและปริมาณการปล่อยก๊าซไนโตรเจนออกไซด์แต่ยังไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จอาจถูกนำมาใส่ในแผนฯ 13 ที่จะมีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการในเดือนมีนาคม 2559 ต่อไป

นโยบายการพัฒนาเพื่อส่งเสริมบทบาทยุทธศาสตร์ในระบียงเศรษฐกิจจีน-ลาว

มณฑลยูนนานในฐานะ “พื้นที่เป้าหมาย” ของระบียงเศรษฐกิจจีน-ลาวยังนับเป็นหนึ่งในมณฑลยากจนลำดับต้น ๆ ของจีน แม้ว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมาการพัฒนา มณฑลยูนนานจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว จนมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในมณฑลต่อหัว (GDP per capita) สามารถเลื่อนขึ้นจากอันดับที่ 29 ของจีนในปี 2557 มาอยู่ที่อันดับที่ 24 ของจีนในปี 2562 แต่ มณฑลยูนนานก็ยังนับเป็น “สมรภูมิ” ต่อสู้กับความยากจนกลุ่มสุดท้ายของจีนในขณะนี้ โดยยูนนานยังคงมีประชากรที่อยู่ในภาวะยากจนสุดขีด (extreme poverty) เหลืออยู่ประมาณ 3 แสนคนใน 7 อำเภอยากจนสุดขีด

อย่างไรก็ดี มณฑลยูนนานมิได้เป็นมณฑลเดียวของจีนที่มีระดับการพัฒนาค่อนข้างน้อยเท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาทั้งประเทศจะพบว่า ภาคตะวันตกของจีนที่ครอบคลุม 12 พื้นที่ระดับมณฑล เขตปกครองตนเอง และมหานคร ได้แก่ ฉงชิ่ง เสฉวน ยูนนาน กุ้ยโจว ทิเบต ซานซี กานซู หึงชื่อยี๋ ชินเจียง มองโกเลียใน กวางซี และชิงไห่ ยังเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ซึ่งรัฐบาลจีนให้ความสำคัญจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาเป็นการเฉพาะ เพื่อส่งเสริมการเปิดสู่ภายนอกและดึงดูดการลงทุนเข้ามาเพื่อยกระดับการพัฒนาพื้นที่ นับตั้งแต่การประกาศยุทธศาสตร์ “มุ่งสู่ตะวันตก” (Go West) เป็นครั้งแรกในปี 2543 โดยเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการลงทุนด้านพลังงาน จนสามารถเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ในพื้นที่ทั้ง 12 แห่งข้างต้นจากเพียง 1.5 ล้านล้านหยวนในปี 2542 เป็นสูงถึง 20.5 ล้านล้านหยวนในปี 2562 คิดเป็นสัดส่วนถึงร้อยละ 20.7 ของมูลค่า GDP จีน และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ

ผลสำเร็จในการพัฒนาภาคตะวันตกของจีนได้รับการต่อยอดอย่างต่อเนื่องทั้งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจีน ฉบับที่ 13 (ปี 2559-2563) และล่าสุดเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2563 รัฐบาลจีนได้ออก “ความเห็นชี้แนะว่าด้วยการยกระดับการพัฒนาภาคตะวันตกในยุคใหม่” (A Guideline on Advancing the Development of Western Regions in New Era) เพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์ “มุ่งสู่ตะวันตกในยุคใหม่” ที่มีคุณภาพสูงและมีความสมดุล โดยนอกจากแนวทางการพัฒนาทั่วไปที่ยุทธศาสตร์ฉบับนี้กำหนดเป็นพื้นฐานสำหรับพื้นที่ทั้ง 12 แห่ง เช่น การพัฒนาระบบนิเวศ การยกระดับการเปิดกว้างสู่ภายนอก การสร้างสังคมอยู่ดีกินดีอย่างรอบด้าน และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการประกอบธุรกิจแล้ว สำหรับมณฑลยูนนานยังได้รับการกำหนดให้มีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา BRI กับภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง ตลอดจนการกำหนดให้นครคุนหมิงซึ่งเป็น “เมืองเอกของมณฑลชายแดน” เป็น “ผู้ค้าจากความ

ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาค” ซึ่งนับเป็นพื้นฐานทางนโยบายในระดับชาติที่ส่งเสริมบทบาทของมณฑลยูนนานในโครงการระเบียงเศรษฐกิจจีน-ลาวอย่างชัดเจน

ที่สำคัญ ในระดับท้องถิ่น คณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปมณฑลยูนนานในนาม “คณะกรรมการผลักดันการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจจีน-ลาวของมณฑลยูนนาน” ยังได้ออกประกาศเรื่อง “การแบ่งภารกิจตามแผนดำเนินงานของมณฑลยูนนานในการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจจีน-ลาว ปี 2563-2568” เมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2563 โดยกำหนดแผนงาน 7 สาขา ประกอบด้วย

(1) ความเชื่อมโยง ได้แก่ โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคม เช่น เส้นทางรถไฟจีน-ลาว ทางด่วนเวียงจันทน์-โม่ฮานและทางด่วนบ่อเต็น-ห้วยทราย การยกระดับศักยภาพการขนส่งในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง การยกระดับศักยภาพและมาตรฐานการขนส่งทางอากาศในมณฑลยูนนานและความร่วมมือกับอุตสาหกรรมการบินของลาว การยกระดับโลจิสติกส์และความสะดวกในการตรวจปล่อยสินค้าระหว่างจีน-ลาว นอกจากนี้ ยังมีโครงการความร่วมมือด้านพลังงานเพื่อสร้างความสมดุลในปริมาณสำรองไฟฟ้าตามแนวระเบียงเศรษฐกิจและภูมิภาคอินโดจีน โครงการความร่วมมือด้านโครงข่ายอินเทอร์เน็ตเพื่อผลักดันโครงการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลในลาว

(2) เกษตรกรรม ได้แก่ โครงการส่งเสริมกระตุ้นให้วิสาหกิจในยูนนานไปเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจในลาว รวมทั้ง การเพาะเลี้ยงและแปรรูปสัตว์และสัตว์น้ำในลาว

(3) ผลิตภาพและการค้า ได้แก่ โครงการพัฒนาเขตนิคมอุตสาหกรรมในเมืองสำคัญตามแนวเส้นทางการเชื่อมโยงทั้งทางบกและทางน้ำ

(4) การท่องเที่ยวและวัฒนธรรม ได้แก่ การใช้ประโยชน์ด้านการท่องเที่ยวอย่างเต็มที่จากการเปิดใช้เส้นทางรถไฟจีน-ลาวในปี 2564 ดึงทรัพยากรการท่องเที่ยวตามแนวระเบียงเศรษฐกิจมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ผลักดันการลงทุนด้านการท่องเที่ยวและการป้อนนักท่องเที่ยวระหว่างกัน ศึกษาและพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวข้ามแดนโดยผลักดันการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐานด้านการบริการตามแนวเส้นทางจากบ่อเต็นไปยังห้วยทรายเพื่อสร้างเส้นทางท่องเที่ยวแบบคาราวานที่ไร้อุปสรรค และการผลักดันการพัฒนาเขตนิคมการท่องเที่ยวและวัฒนธรรมในเมืองหลวงพระบาง

(5) การศึกษาและวิทยาศาสตร์ ได้แก่ การเพิ่มการให้ความช่วยเหลือด้านการศึกษาแก่ลาวโดยผลิตบุคลากรเพื่อรองรับโครงการความร่วมมือที่สำคัญในระเบียงเศรษฐกิจจีน-ลาว เช่น การสร้างวิทยาลัยอาชีวศึกษาด้านการรถไฟในลาว

(6) ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวคิดด้านระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมและมาตรฐานกฎระเบียบ ประกอบด้วย การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและการตรวจวัดคุณภาพน้ำในน่านน้ำข้ามแดนระหว่างยูนนานกับลาว การยกระดับศักยภาพด้านการดำเนินงานของฝ่ายลาว เช่น การพัฒนาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรน้ำ การประหยัดและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจและการรักษาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาสีเขียว และการพัฒนาอย่างยั่งยืนของทั้งยูนนานและลาว

(7) สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนและการลดความยากจน ได้แก่ การแก้ปัญหาสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนลาวโดยเริ่มต้นในลักษณะพื้นที่ทดลอง การมอบทุนการศึกษาต่อในมณฑลยูนนานให้นักเรียนยากจนของลาว การเพิ่มการให้ความช่วยเหลือด้านการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่เยาวชนยากจนและการช่วยเหลือด้านอาชีวศึกษาแก่แรงงานไร้ฝีมือ

โดยสรุป มณฑลยูนนานได้รับการส่งเสริมให้มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนระเบียบเศรษฐกิจจีน-ลาว ผ่านทั้งพื้นฐานทางนโยบายระดับชาติและการออกแผนดำเนินงานในระดับท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรัฐบาลจีนที่ประสงค์ให้ระเบียบเศรษฐกิจสายนี้เป็นโอกาสในการยกระดับการพัฒนาพื้นที่ภาคตะวันตกของประเทศโดยตรงผ่านการสร้างความเชื่อมโยงในทุกมิติกับประเทศเพื่อนบ้านซึ่งนำร่องโดยโครงการทางกายภาพที่โดดเด่น ได้แก่ รถไฟจีน-ลาว และวางแผนขยายไปยังด้านอื่น ๆ ซึ่งจะส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจและสังคมของมณฑลยูนนานกับลาวที่มีปฏิสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดอยู่แล้ว มีการอาศัยพึ่งพากันอย่างซับซ้อนและแนบแน่นยิ่งขึ้น (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, 2020)

การวางแผนพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมให้ทันสมัย

คณะกรรมการพรรคคอมมิวนิสต์จีนประจำมณฑลยูนนานและรัฐบาลมณฑลยูนนานได้ประกาศ “มติว่าด้วยการเร่งพัฒนาระบบอุตสาหกรรมทันสมัย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเร่งพัฒนาระบบอุตสาหกรรมทันสมัยที่เหมาะสมกับลักษณะเด่นของมณฑลยูนนาน สร้างแรงขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจของมณฑลยูนนานอย่างมีคุณภาพสูงแบบก้าวกระโดด บนพื้นฐานของ “8 อุตสาหกรรมหลัก” ได้แก่ การแพทย์+ ยาชีวภาพและสุขภาพ การท่องเที่ยวและวัฒนธรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ โลจิสติกส์ทันสมัย เกษตรที่ราบสูงทันสมัย วัสดุพิเศษใหม่ เครื่องจักรกลทันสมัย และอาหาร+สินค้าอุปโภคบริโภค และ “ยุทธศาสตร์ไฟ 3 ใบ” ได้แก่ อาหารสีเขียว พลังงานสีเขียว และการเป็นจุดหมายปลายทางรักษสุขภาพ

มติดังกล่าวกำหนดให้เร่งสร้าง “อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าระดับล้านล้านหยวน 5 อุตสาหกรรม” ได้แก่ การผลิตทันสมัย การท่องเที่ยวและวัฒนธรรม เกษตรที่ราบสูงทันสมัย โลจิสติกส์ทันสมัย และบริการด้านสุขภาพ รวมทั้งเร่งสร้าง “อุตสาหกรรมที่มีมูลค่าระดับแสนล้านหยวน 8 อุตสาหกรรม” ได้แก่ พลังงานสีเขียว เศรษฐกิจดิจิทัล การแพทย์และยาชีวภาพ วัสดุพิเศษใหม่ สิ่งแวดล้อม บริการด้านการเงิน อสังหาริมทรัพย์ และยาสูบ

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดเป้าหมาย 3 ระดับ ได้แก่

(1) เป้าหมายระยะใกล้ภายในปี 2568 ยกระดับบทบาทของ “8 อุตสาหกรรมหลัก” และ “ยุทธศาสตร์ไฟ 3 ใบ” ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โครงสร้างของระบบอุตสาหกรรมทันสมัยมีการก่อตัวเป็นรูปเป็นร่าง โดย “อุตสาหกรรมล้านล้านหยวน” มีบทบาทในการคำนวณการพัฒนาเศรษฐกิจของมณฑลอย่างรอบด้านและการบ่มเพาะ “อุตสาหกรรมแสนล้านหยวน” มีความคืบหน้าอย่างเด่นชัด

(2) เป้าหมายระยะกลางภายในปี 2573 “8 อุตสาหกรรมหลัก” และ “ยุทธศาสตร์ไฟ 3 ใบ” ของมณฑลยูนนานเข้าเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุตสาหกรรมเชื่อมโยงทั่วโลก ยกระดับอิทธิพลแบรนด์ “ไฟ 3 ใบ” ของมณฑลยูนนาน โดยมูลค่าเพิ่มของ “อุตสาหกรรมล้านล้านหยวน” และ “อุตสาหกรรมแสนล้านหยวน” ครองสัดส่วนกว่าร้อยละ 60 ในมูลค่า GDP ของมณฑลยูนนาน รวมทั้งมีคุณภาพการขยายตัวทางเศรษฐกิจของมณฑลไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 เกิดเป็นระบบอุตสาหกรรมทันสมัยที่เหมาะสมกับลักษณะเด่นของมณฑลยูนนาน

(3) เป้าหมายระยะยาวภายในปี 2578 “ยุทธศาสตร์ไฟ 3 ใบ” เป็นแบรนด์ระดับโลกของมณฑลยูนนาน เกิดเป็นห่วงโซ่อุตสาหกรรมเชื่อมโยงทั่วโลกที่มีผลประโยชน์ร่วมกันและมีฐานอยู่ที่มณฑลยูนนาน ระบบอุตสาหกรรมทันสมัยประสบความสำเร็จในการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ เป็นมณฑลที่มีความแข็งแกร่งด้านอุตสาหกรรมทันสมัยและมีบทบาทในการนำภาคตะวันตกของจีนผนวกกับทั่วประเทศจีนเพื่อเชื่อมโยงกับ

ภูมิภาคเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง, 2020)

ส่งเสริมการพัฒนาเขตการค้าเสรี

เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2563 รัฐบาลนครคุนหมิงได้ออกประกาศเรื่อง “นโยบายส่งเสริมการพัฒนาอย่างมีคุณภาพสูงของเขตการค้าเสรีนำร่อง (มณฑลยูนนาน) พื้นที่นครคุนหมิง” รวม 31 มาตรการใน 6 หมวดสำคัญ ดังนี้

1) การสร้างสิ่งแวดล้อมด้านการประกอบธุรกิจระหว่างประเทศระดับโลก จำนวน 8 มาตรการ: เน้นมอบอำนาจในกิจการที่เขตการค้าเสรีฯ คุนหมิงมีศักยภาพในการดำเนินงานเองอย่างเต็มที่ ลดขั้นตอนและเพิ่มระดับการอำนวยความสะดวกในการจัดตั้งบริษัทและการขออนุมัติต่าง ๆ ดูแลและกำกับกิจการดำเนินงานภายในเขตฯ ด้วยระบบปิดกั้น กำหนดมาตรฐานค่าใช้จ่ายที่ชัดเจนเพื่อช่วยต้นทุนในการตรวจสอบและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ยกกระดับประสิทธิภาพการให้บริการในการขอคืนภาษีส่งออก เพิ่มประสิทธิภาพในการปกป้องทรัพย์สินทางปัญญา และสนับสนุนให้ใช้ “รายการประเภทกิจการต้องห้าม” (Negative List) ชุดเดียวกับในระดับประเทศ

2) การสนับสนุนการปฏิรูปแบบนำร่อง จำนวน 4 มาตรการ: เน้นการเป็นพื้นที่นำร่องในการทดลองใช้นโยบายและมาตรการสำคัญของนครคุนหมิง มอบเงินอุดหนุนให้แก่บริษัทที่คิดค้นและแบ่งปันนวัตกรรมอนุโลมความผิดสถานเบาที่เกิดจากการขาดประสบการณ์แก่บริษัทและเจ้าหน้าที่ และเพิ่มความร่วมมือกับเขตเศรษฐกิจท่าอากาศยาน

3) การใช้นโยบายการเงินและภาษีเพื่อสนับสนุนการพัฒนา จำนวน 3 มาตรการ: เน้นเพิ่มระดับการสนับสนุนด้านงบประมาณประจำปี 2563-2567 เพิ่มระดับการสนับสนุนด้านพันธบัตรรัฐบาลสำหรับโครงการขนาดใหญ่ กระตุ้นให้บริษัทในสาขาสำคัญที่ดำเนินโครงการขนาดใหญ่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และให้สิทธิประโยชน์ด้านภาษีโดยการลดอัตราภาษีเงินได้

4) การเสริมความแข็งแกร่งของปัจจัยสนับสนุน จำนวน 7 มาตรการ: เน้นการมอบอำนาจการอนุมัติการปรับปรุงแผนงานรายละเอียดในส่วนที่สามารถควบคุมได้ ปรับปรุงผังแผนการใช้พื้นที่ให้หลักประกันด้านการใช้ที่ดิน ปรับอำนาจการอนุมัติการใช้ที่ดิน เพิ่มการสนับสนุนแก่สถาบันการเงิน โดยเฉพาะสถาบันการเงินจากต่างประเทศ ส่งเสริมบริษัทด้านสัญญาเช่าทางการเงิน และเร่งการเพิ่มธุรกรรมชำระเงินหยวนข้ามแดนด้วยการให้เงินอุดหนุนสำหรับบริษัทที่ดำเนินธุรกรรมชำระเงินหยวนข้ามแดน

5) การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมโดยใช้วิทยาศาสตร์ และการผลิตบุคลากรที่มีความสามารถ จำนวน 7 มาตรการ: เน้นสนับสนุนการสร้าง “เขตพิเศษด้านนวัตกรรม” สร้างห่วงโซ่ด้านนวัตกรรมโดยการจัดตั้ง “สหภาพสถาบันอุดมศึกษานครคุนหมิง” และ “สหภาพวิทยาศาสตร์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” รวมทั้งแพลตฟอร์มในการแบ่งปันข้อมูลนำเสนอและแลกเปลี่ยนซื้อขายผลการวิจัย สนับสนุนการประยุกต์ใช้ผลงานวิจัยในเชิงพาณิชย์ด้วยการอนุญาตให้ใช้ “หุ้นทางเทคนิค” ในการร่วมลงทุนกับบริษัท สร้างเขตต้นแบบความร่วมมือด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีระหว่างประเทศด้วยการจัดตั้ง “ศูนย์แลกเปลี่ยนเทคโนโลยีระหว่างกลุ่มประเทศ BRICS” และ “ศูนย์ความร่วมมือด้านการบริการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ผลักดันระบบนำร่องด้านการบริหาร

บุคลากรที่มีความสามารถ เพิ่มระดับการสนับสนุนบุคลากรที่มีความสามารถ และดึงดูดบุคลากรชาวต่างชาติที่มีความสามารถเข้าสู่ “Spring Operation” ด้วยการให้ใบอนุญาตทำงานระยะเวลา 5 ปี

6) อื่น ๆ จำนวน 2 มาตรการ ได้แก่ กำหนดกลุ่มเป้าหมายและระยะเวลาในการบังคับใช้ประกาศฉบับนี้แก่วิสาหกิจขนาดใหญ่ที่จัดตั้งในเขตการค้าเสรีฯ คุณหมิง ระหว่างวันที่ 30 สิงหาคม 2562 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2567 รวมทั้งให้อำนาจแก่เขตการค้าเสรีฯ คุณหมิงในการกำหนดเงินอุดหนุนและผู้ที่ได้รับเงินอุดหนุนตามอำนาจในประกาศฉบับนี้ (สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง, 2020)

สรุป

ระเบียบเศรษฐกิจจีน-ลาว นับเป็นระเบียบเศรษฐกิจโครงการแรกในกลุ่มระเบียบเศรษฐกิจจีน-อินโดจีน ซึ่งจีนกับลาวตั้งเป้าหมายจะพัฒนาเครือข่ายความเชื่อมโยงและความร่วมมือระหว่างกันเพื่อที่จะสร้างระเบียบเศรษฐกิจจีน-ลาวที่เริ่มต้นจากมณฑลยูนนานของจีนเพื่อเพิ่มขนาดและยกระดับความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการค้าระหว่างกัน ส่งเสริมความเกื้อกูลทางเศรษฐกิจระหว่างสองประเทศ ต่อมาจีนกับลาวได้ลงนาม “แผนปฏิบัติการสร้างประชาคมที่มีอนาคตร่วมกันจีน-ลาว ระหว่างปี 2562-2573” ซึ่งมีส่วนที่กำหนดกรอบความร่วมมือในการขับเคลื่อนการสร้างระเบียบเศรษฐกิจจีน-ลาว รวมถึงโครงการรถไฟจีน-ลาว ซึ่งในภาพรวมระเบียบเศรษฐกิจจีน-ลาวนับเป็นแนวคิด ประชาคมที่มีอนาคตร่วมกันของมนุษยชาติอย่างเป็นรูปธรรม รัฐบาลจีนจึงยกระดับการพัฒนาภาคตะวันตกในยุคใหม่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ “มุ่งสู่ตะวันตกในยุคใหม่” ที่มีคุณภาพสูงและมีความสมดุล โดยนอกจากแนวทางการพัฒนาทั่วไปที่ยุทธศาสตร์ฉบับนี้กำหนดเป็นพื้นฐานสำหรับพื้นที่ทั้ง 12 แห่ง เช่น การพัฒนาระบบนิเวศ การยกระดับการเปิดกว้างสู่ภายนอก การสร้างสังคมอยู่ดีกินดีอย่างรอบด้าน และการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการประกอบธุรกิจแล้ว สำหรับมณฑลยูนนานยังได้รับการกำหนดให้มีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา BRI กับภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง ตลอดจนการกำหนดให้นครคุนหมิงซึ่งเป็น “เมืองเอกของมณฑลชยแดน” เป็น “ผู้ค้าร่วมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในอนุภูมิภาค” ซึ่งนับเป็นพื้นฐานทางนโยบายในระดับชาติที่ส่งเสริมบทบาทของมณฑลยูนนานในโครงการระเบียบเศรษฐกิจจีน-ลาวอย่างชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (2562). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ของสาธารณรัฐประชาชนจีน (ปี 2559-2563)*. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2563, จาก <https://dtn.go.th/th/news/5cff75741ac9ee073b7b7bfc3?cate=5cff753c1ac9ee073b7bd1cb>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2560). *ทิศทางพัฒนาเศรษฐกิจมณฑลยูนนาน*. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.bot.or.th/Thai/MonetaryPolicy/EconMakhongCanelArea/Yunnan/>
- ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. (2020). *ยูนนานส่งเสริมอุตสาหกรรมทันสมัย เร่งสร้าง 5 อุตสาหกรรมล้านล้านหยวน 8 อุตสาหกรรมแสนล้านหยวน*. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2563, จาก <https://thaibizchina.com/article/ยูนนานส่งเสริมอุตสาหกรรม/>

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปักกิ่ง. จับตาบทบาทยูন্নานใน “ระเบียงเศรษฐกิจจีน-ลาว” มองหาโอกาสไทย. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2563, จาก <https://thaibizchina.com/article/จับตาบทบาทยูন্নานใน-ระเบียง/>

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง . (2020). *คุนหมิงออก 31 มาตรการส่งเสริมการพัฒนาเขตการค้าเสรีนำร่องยูন্নาน พื้นที่คุนหมิง*. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2563, จาก <https://globthailand.com/china-17082020/>

Xinhuanet. (2020). *สำนักงานสถิติแห่งชาติรายงาน ปี 2562 กำไรภาคอุตสาหกรรมลดลง แต่การปรับกำไรเชิงโครงสร้างดีขึ้น*. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2563, จาก http://www.xinhuanet.com/fortune/2020-02/03/c_1125524805.htm